

Οι απεικονίσεις των Κρητών (Keftiw) στους τάφους Αιγυπτίων αξιωματούχων και οι σχέσεις μεταξύ Αιγύπτου και Κρήτης κατά τη Νεοανακτορική περίοδο

Παναγιώτης Καπλάνης

Διδάσκων: Ανδρέας Βλαχόπουλος

Σχέσεις Αιγύπτου και Αιγαιακού κόσμου

Εμπορικές

Κοινωνικές

Καλλιτεχνικές

Θρησκευτικές

A stylized, dark teal silhouette of a mountain range or coastline is positioned in the bottom right corner of the slide, extending from the right edge towards the center.

Χρονολογικό Πλαίσιο

- ♦ Κατά τη διάρκεια της 18^{ης} δυναστείας, οι απεικονίσεις ξένων πρεσβευτών να φέρουν πολύτιμα αντικείμενα ως δώρα στον Αιγύπτιο ηγεμόνα έγινε ένα από τα αγαπημένα θέματα του εικονογραφικού προγράμματος στους ιδιωτικούς Τάφους των Θηβών. Οχτώ από αυτά τα μνημεία ανήκουν σε υψηλόβαθμους αξιωματούχους της Αιγυπτιακής Αυλής, ανάμεσα σε άλλους λαούς, πομπές Αιγαιακών λαών που αποτελούνται αποκλειστικά από άντρες απεσταλμένους. Στις επιγραφές που βρίσκονται κοντά οι Αιγαίοι αναφέρονται ως Κεφτιού (Keftiu), το αιγυπτιακό όνομα για το νησί της Κρήτης, ή ως άνθρωποι από «τα Νησιά στη Μέση της Μεγάλης Πράσινης (θάλασσας)» το όνομα που πιθανόν αναφέρεται για τα νησιά του Αιγίου, πιθανώς περιλαμβάνοντας και την Πελοπόννησο. Η καριέρα αυτών των οχτώ αξιωματούχων έχει μια διάρκεια ζωής από την εποχή της βασιλείας της Hatshepsut μέχρι αργότερα και την βασιλεία του Amenophis III, με όρους δηλαδή απόλυτης χρονολόγησης μιλάμε για μια διάρκεια 100 περίπου χρόνων από το 1480 μέχρι το 1380 π.Χ. Πέρα απ' αυτές τις βασικές πληροφορίες που πηγάζουν από τα δεδομένα και στηρίζονται στις ενδείξεις είμαστε στην ευχάριστη θέση να γνωρίζουμε το πώς οι Αιγύπτιοι αντιλαμβάνονταν αυτές τις εικόνες, απλά επειδή είχαν βάλει επιγραφές.
- ♦ «D. PANAGIOTOPOULOS, KEFTIU IN CONTEXT: THEBAN TOMB-PAINTINGS AS A HISTORICAL SOURCE»

Οι τάφοι των Θηβών ως ιστορική πηγή

- ◆ Στους αιγυπτιακούς τάφους των Θηβών που εξετάζουμε, τα αντικείμενα που απεικονίζονται στις τοιχογραφίες (όπως αγγεία, τάλαντα χαλκού και άλλα φορητά αντικείμενα) ανταποκρίνονται στο αρχαιολογικό αρχείο και μας πληροφορούν για τις εμπορικές και διπλωματικές σχέσεις ανάμεσα στους δύο πολιτισμούς. Όμως δεν είναι διευκρινισμένο για τι είδους σχέση μιλάμε. Είναι μια σχέση ηγεμονίας της Αιγύπτου πάνω στην Κρήτη (αιγυπτιακής ηγεμονίας) ή πιθανόν μια σχέση προστασίας της Αιγύπτου προς την Κρήτη για το ασφαλές, και επικερδές, εμπόριο που διακινείται μέσω των Συρίων που λειτουργούν ως μεσάζοντες;
- ◆ Οι απεικονίσεις των Θηβαϊκών τάφων μας προσφέρουν σημαντικό υλικό στην προσπάθεια μας να προσδιορίσουμε τη σχέση Αιγύπτου-Κρήτης. Οι εικόνες που παρουσιάζονται οι λαοί ως υποτελείς και σκλάβοι στους ιδιωτικούς τάφους των Θηβών υπηρετούσε και ως μία εικόνα που συμβολικά ενίσχυε και υπηρετούσε τη κυριαρχία της Αιγύπτου ενάντια στους ξένους και την στήριξη της *ma'at* (της δικαιοσύνης και της ισορροπίας κατά της Αιγυπτιακή θεώρηση των πραγμάτων) με τον αντιπρόσωπο του Φαραώ, έναν ευγενή να δέχεται τις καλούμενες προσφορές, αν ο ίδιος ο Φαραώ δεν ήταν παρόν στη σκηνή. Έτσι οι σκηνές των ξένων δεν ενισχύουν μόνο το status του ευγενή που θάβεται στον τάφο αλλά προσφέρουν και μια ιδέα για το τι σήμαινε στη πράξη το «να είσαι ξένος» στην Αίγυπτο.

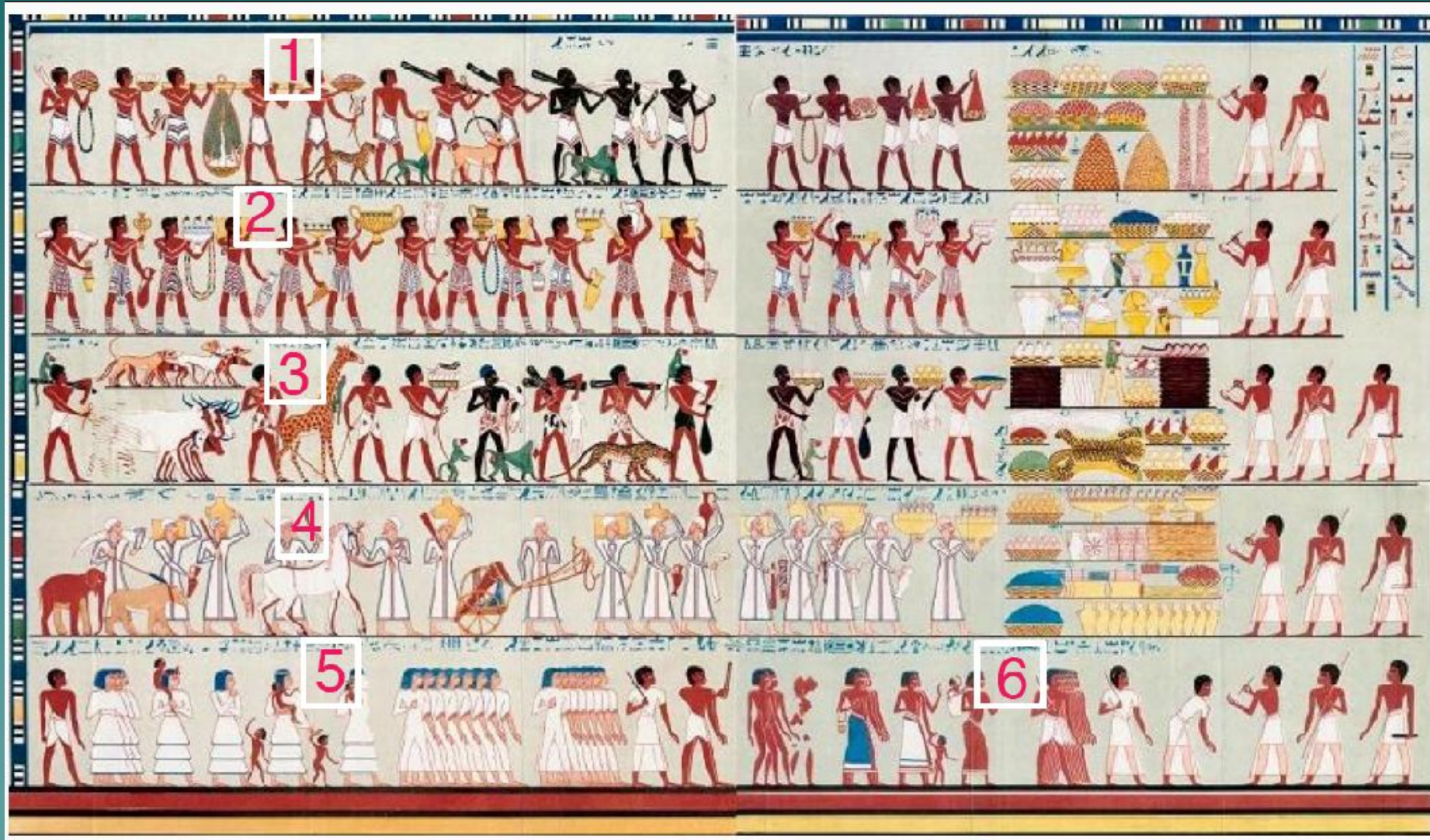
Τάφος του Senmut (Senenmut)



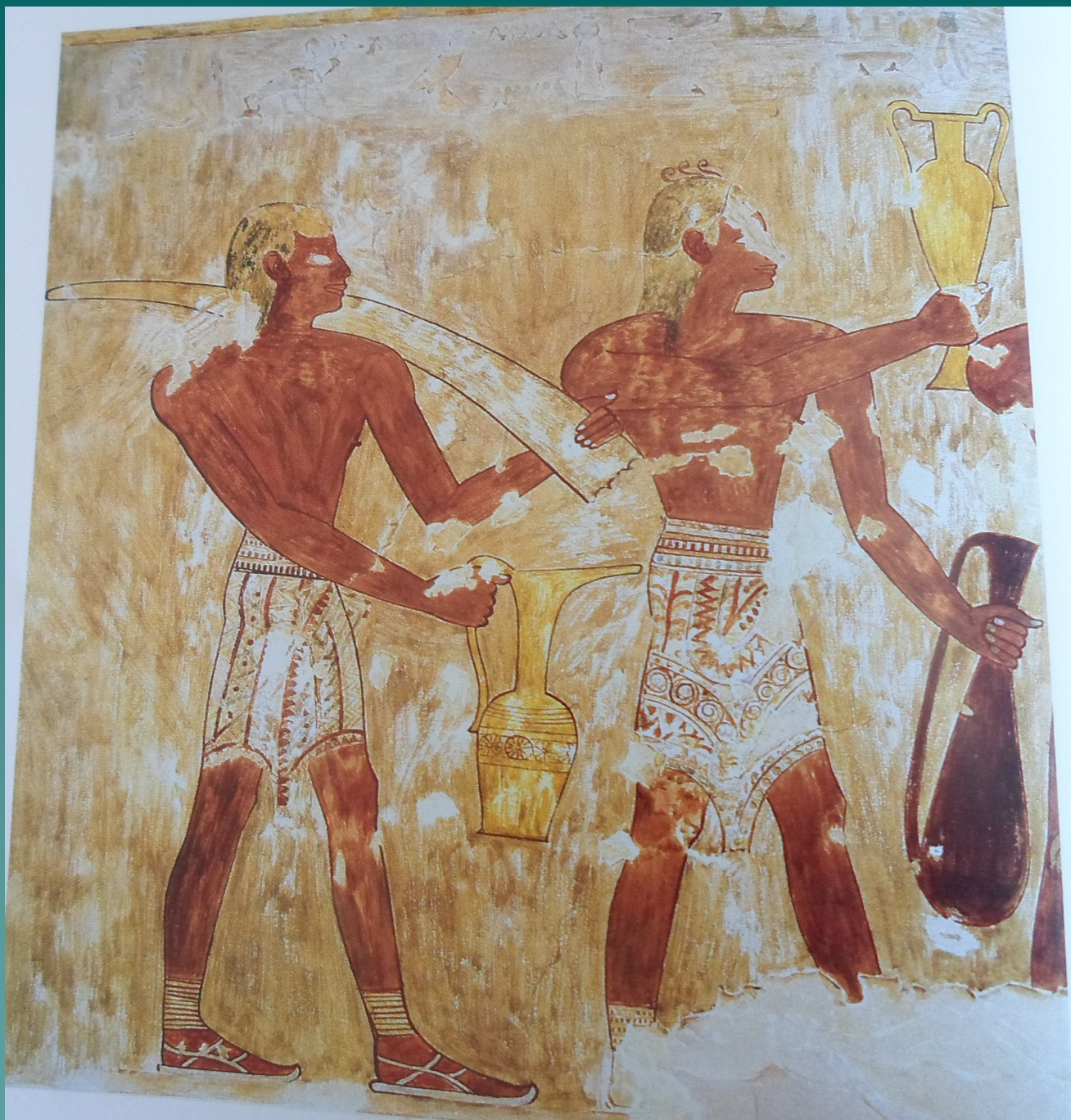


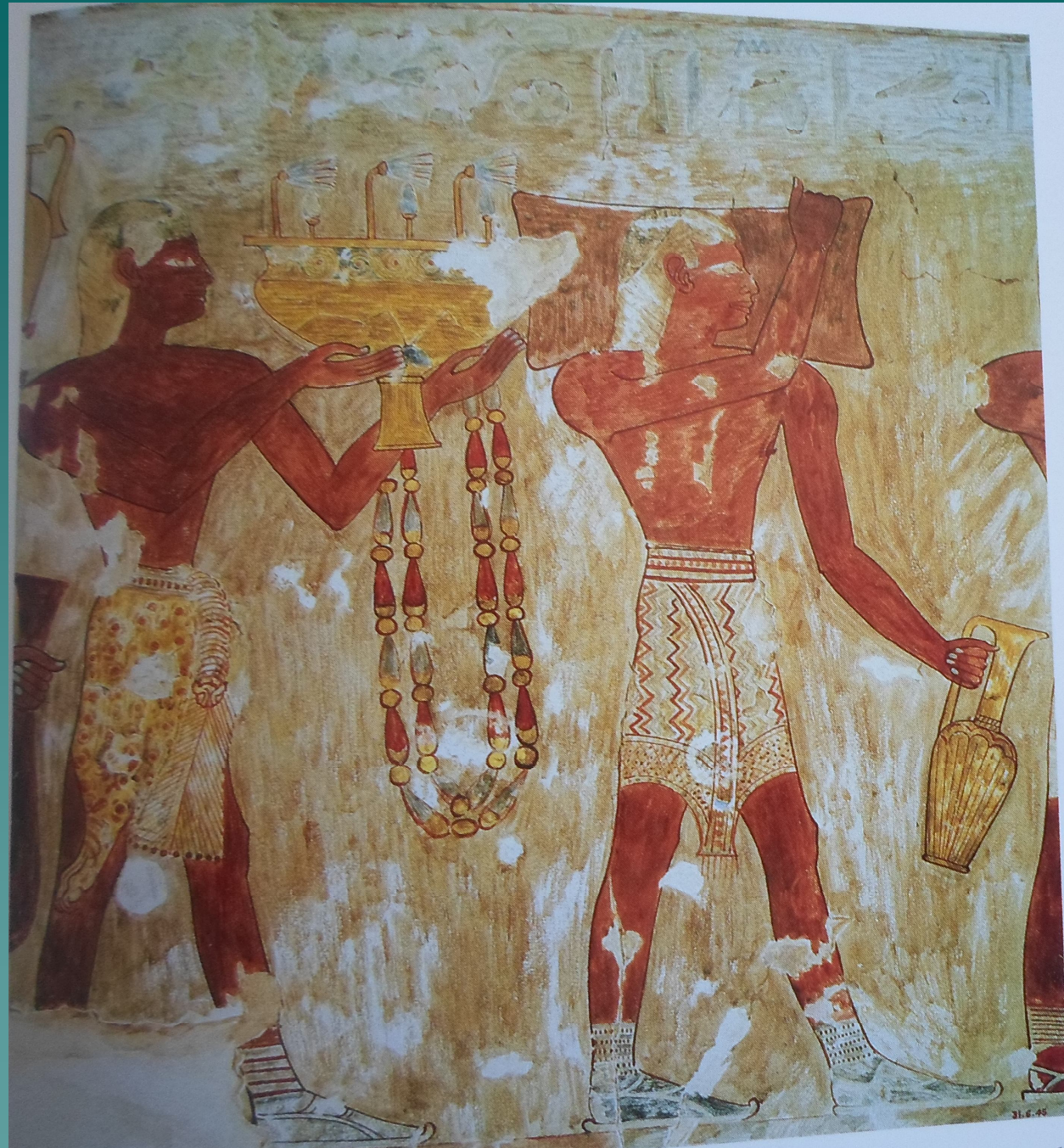


Τάφος του Rekhmire





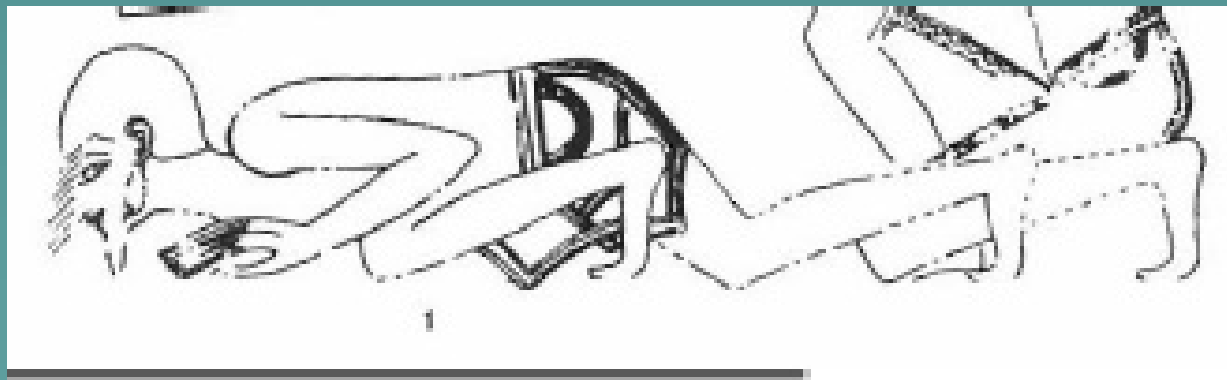






Τάφος του Menkheperreseneb













ach W. Max Müller, Egyptol. Researches 1910, Taf. 1-22.

Συμπέρασμα

Οι σκηνές Κεφτιού ή Αιγαίων απεσταλμένων μαρτυρούν πάνω απ' όλα -με σχετική πιστότητα- την ύπαρξη μιας διπλωματικής σχέσης ισοτιμίας μεταξύ Αιγαίου και Αιγύπτου που στηριζόταν κατά τη συνήθη πρακτική στην ανταλλαγή πολύτιμων δώρων σε επίπεδο βασιλέων. Όσο καιρό θα αγνοούμε τα ίχνη της βασιλικής αλληλογραφίας των Φαραώ με τους Αιγαίους ηγεμόνες η ιστορική σημασία αυτών των σκηνών θα συναγωνίζεται την πολύχρωμη αισθητική τους δύναμη.



Βιβλιογραφία

- ◆ Α. Καρέτσου, (επιμ.) 2000. *Κρήτη – Αίγυπτος. Πολιτισμικοί δεσμοί τριών χιλιετιών (Μελέτες)*, Αθήνα
- ◆ D. Panagiotopoulos, «Keftiu in Context: Theban Tomb-Paintings as a Historical Source», *Oxford Journal of Archaeology* 20, 2001, 263-283
- ◆ P. Rehak, «Aegean Natives in the Theban Tomb Paintings: The Keftiu Revisited», *Aegeum* 18 (1998), *The Aegean and the Orient in the Second Millennium, Proceedings of the 50th Anniversary Symposium, University of Cincinnati, 18-20 April 1997*. E.H. CLINE and D. HARRIS-CLINE, eds.
- ◆ Beth Ann Judas, «At the Edge of the World: The Keftiu as a Liminal People in Early New Kingdom Egypt», *Newsletter. Society for the Study of Egyptian Antiquities (SSEA)*, Spring 2014:2, 6-8
- ◆ A. Murock Hussein, «The Chief of the Keftiu», *Goettinger Miszellen* 214, 2007